VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2020/1142

z 29. júla 2020

o predĺžení sprísneného dohľadu nad Gréckom

[oznámené pod číslom C(2020) 5086]

(Iba grécke znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 472/2013 z 21. mája 2013 o sprísnení hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi v eurozóne, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti so svojou finančnou stabilitou, alebo im takéto ťažkosti hrozia ([1]), a najmä na jeho článok 2 ods. 1,

keďže:

(1) Po tom, ako 20. augusta 2018 uplynula finančná pomoc z Európskeho mechanizmu pre stabilitu, vykonávacím rozhodnutím Komisie (EÚ) 2018/1192 ([2]) sa od 21. augusta 2018 aktivoval sprísnený dohľad nad Gréckom na obdobie šiestich mesiacov. Sprísnený dohľad sa následne trikrát predĺžil ([3]), a to zakaždým o ďalších šesť mesiacov, pričom posledné predĺženie plynie od 21. februára 2020.

(2) Grécko prijalo od roku 2010 značný objem finančnej pomoci, v dôsledku čoho celkové nesplatené záväzky Grécka voči členským štátom eurozóny, Európskemu nástroju finančnej stability a Európskemu mechanizmu pre stabilitu predstavujú sumu 243 700 miliónov EUR. Grécko prijalo finančnú podporu od svojich európskych partnerov za zvýhodnených podmienok, pričom v roku 2012 boli prijaté osobitné opatrenia na dosiahnutie udržateľnejšieho dlhu a v roku 2017 takéto opatrenia opäť prijal Európsky mechanizmus pre stabilitu. Euroskupina 22. júna 2018 politicky odsúhlasila vykonávanie dodatočných opatrení, ktorých cieľom je zabezpečiť udržateľnosť dlhu. Na niektorých z týchto opatrení, medzi ktoré patrí aj prevod súm Grécku, ktoré sa rovnajú hodnote príjmov, ktoré národné centrálne banky eurozóny získali z gréckych štátnych dlhopisov, ktoré majú v držbe na základe dohody o čistých finančných aktívach a programu pre trhy s cennými papiermi, sa možno v rámci Euroskupiny dohodnúť dvakrát ročne, pokiaľ zo správy o sprísnenom dohľade vyplýva, že Grécko si plní svoje politické záväzky po skončení programu. V tejto súvislosti sa v nadväznosti na dohodu Euroskupiny z apríla 2019 uvoľnila prvá tranža politicky podmienených dlhových opatrení, v nadväznosti na dohodu z decembra 2019 druhá tranža a v nadväznosti na dohodu z júna 2020 tretia tranža týchto opatrení.

(3) Grécko sa v rámci Euroskupiny zaviazalo, že bude pokračovať vo všetkých kľúčových reformách prijatých ako súčasť programu na podporu stability v rámci Európskeho mechanizmu pre stabilitu („program“), dokončí ich a zabezpečí plnenie cieľov dôležitých reforiem prijatých v rámci tohto programu, ako aj v rámci programov, ktoré mu predchádzali. Grécko sa takisto zaviazalo, že vykoná osobitné opatrenia v oblastiach fiškálnych a fiškálno-štrukturálnych politík, sociálneho zabezpečenia, finančnej stability, trhu práce a trhov s výrobkami, privatizácie a verejnej správy. Tieto osobitné opatrenia, ktoré sú stanovené v prílohe k vyhláseniu Euroskupiny z 22. júna 2018, prispejú jednak k riešeniu nadmerných makroekonomických nerovnováh v Grécku, ako aj k riešeniu zdrojov alebo potenciálnych zdrojov hospodárskych ťažkostí.

(4) Komisia 26. februára 2020 uverejnila správu o Grécku na rok 2020 ([4]). Komisia dospela k záveru, že v Grécku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy ([5]). Hoci sa v mnohých oblastiach dosiahol viditeľný pokrok, ešte stále existujú veľmi zraniteľné miesta a problémy zdedené z minulosti, ktoré súvisia s vysokým verejným dlhom, vysokou úrovňou nesplácaných úverov v súvahách bánk a vonkajším sektorom, pričom potenciál rastu zostáva aj naďalej nízky a miera nezamestnanosti vysoká. Verejný dlh v Grécku dosahoval na konci roka 2019 úroveň 176,6 % hrubého domáceho produktu, čo je najvyššia úroveň v Únii. Čistá medzinárodná investičná pozícia dosahovala v roku 2019 úroveň -150,6 % hrubého domáceho produktu, takže zostáva výrazne záporná napriek

([1]) Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 1.
([2]) Ú. v. EÚ L 211, 22.8.2018, s. 1.
([3]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/338 (Ú. v. EÚ L 60, 28.2.2019, s. 17), vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/1287 (Ú. v. EÚ L 202, 31.7.2019, s. 110) a vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/280 (Ú. v. EÚ L 59, 28.2.2020, s. 9).
([4]) SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.

tomu, že je do nej zahrnutý vysoký zahraničný verejný dlh za veľmi výhodných podmienok. Navyše, hoci sa deficit bežného účtu za posledné roky výrazne znížil, stále to nepostačuje na to, aby sa čistá medzinárodná investičná pozícia, ktorá je výrazne negatívna, uspokojivým tempom znižovala, a dosiahla tak úroveň, ktorá sa považuje za obozretnú. Hoci nezamestnanosť od roku 2013, keď dosiahla svoju maximálnu úroveň 27,8 %, neustále klesá, vo februári 2020 bola ešte stále na úrovni 16,1 %. Dlhodobá nezamestnanosť (11,9 % vo štvrtom štvrťroku 2019) a nezamestnanosť mladých ľudí (35,6 % vo februári 2020) sú naďalej vysoké, hoci takisto výrazne klesli v porovnaní so svojimi maximálnymi úrovňami dosiahnutými počas krízy (dlhodobá nezamestnanosť dosiahla svoju maximálnu úroveň 19,9 % v druhom štvrťroku 2014 a nezamestnanosť mladých ľudí dosiahla svoju maximálnu úroveň 60,2 % vo februári 2013).

(5) Svetová zdravotnícka organizácia 11. marca 2020 oficiálne vyhlásila ochorenie COVID-19 za globálnu pandémiu. Ide o závažné ohrozenie verejného zdravia, ktoré sa dotýka občanov, spoločností aj hospodárstiev. Ide o veľký šok pre hospodárstvo, ktorý bude mať vážny negatívny vplyv na makroekonomický výhľad Európskej únie. Grécko bude vzhľadom na sektorové zloženie svojho hospodárstva pravdepodobne mimoriadne tvrdo zasiahnuté. Podľa prognózy Komisie z leta 2020 by hospodársky pokles v roku 2020 mohol dosiahnuť [X %], no v roku 2021 by malo nasledovať rýchle, aj keď nie úplné oživenie. Neistota spojená s prognózou zostáva naďalej vysoká. Pandémia pravdepodobne povedie k výraznému zvýšeniu verejného dlhu a čiastočne zvráti pokles nezamestnanosti, ktorý sa zaznamenal v predchádzajúcich rokoch. Rýchly návrat k rastu bude rozhodujúci. Iba tak sa predíde hysteréznym účinkom a obmedzia sa sociálno-ekonomické dôsledky krízy. Recesia je o to závažnejšia, že veľmi veľký podiel hospodárstva tvorí odvetvie cestovného ruchu, ktoré čelí veľkej neistote, pokiaľ ide o rušenie cestovných obmedzení. Spolu s poklesom svetového obchodu dôjde pravdepodobne aj k prudkému poklesu v odvetví dopravy a lodnej dopravy.

(6) EÚ a jej členské štáty prijali od začiatku pandémie bezprecedentné opatrenia na ochranu životov a živobytia. Grécko reagovalo na pandémiu COVID-19 tak, že v rámci koordinovaného prístupu Únie prijalo včasné rozpočtové opatrenia s cieľom zvýšiť kapacitu svojho systému zdravotnej starostlivosti, zamedziť šíreniu pandémie a pomôcť odvetviam a jednotlivcom, ktorí boli obzvlášť ťažko zasiahnutí. EÚ podporila úsilie jednotlivých členských štátov pri riešení zdravotnej krízy a pri zmierňovaní dôsledkov hospodárskeho otrasu. Uvoľnila zo svojho rozpočtu prostriedky na boj proti vírusu, aktivovala všeobecnú únikovú doložku v rámci Paktu stability a rastu, naplno využila flexibilitu pravidiel štátnej pomoci a navrhla, aby sa vytvoril nový nástroj, tzv. podpora na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii („SURE“), ktorý má pomôcť ľuďom udržať si prácu. Popri opatreniach Európskej centrálnej banky a Európskej investičnej banky poskytla EÚ viac ako pol bilióna EUR na podporu pracovníkov a podnikov. Komisia v tejto súvislosti predložila 27. mája 2020 Európskemu parlamentu a Rade návrh na zriadenie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorého cieľom je vo významnej miere podporiť vykonávanie reforiem a investícií v záujme posilnenia hospodárstiev členských štátov.

(7) Strednodobé a dlhodobé dôsledky pandémie COVID-19 budú v rozhodujúcej miere závisieť od toho, ako rýchlo sa hospodárstva členských štátov zotavia z krízy, a to zas bude závisieť od opatrení, ktoré prijmú členské štáty s podporou EÚ, aby zmiernili sociálny a hospodársky vplyv krízy. Podobne ako ostatné členské štáty aj Grécko by malo môcť využívať balík EÚ na podporu obnovy, ktorý pomôže financovať kľúčové reformy a investície zamerané na stimulovanie potenciálu rastu a zvýšenie odolnosti hospodárstva. Zabráni sa tak ďalšiemu prehlbovaniu rozdielov v Únii.

(8) Komisia uverejnila 20. mája 2020 svoje šieste posúdenie v rámci sprísneného dohľadu ([6]) nad Gréckom. V tejto správe sa dospelo k záveru, že aj napriek mimoriadnym okolnostiam spôsobeným pandémiou COVID-19 Grécko prijalo potrebné opatrenia, aby si splnilo osobitné reformné záväzky. V tomto posúdení sa zohľadnila úzka spolupráca gréckych orgánov s európskymi inštitúciami a uznalo sa, že prioritou musia byť politiky, ktoré sú zamerané na vykonávanie núdzových opatrení v reakcii na pandémiu. V tejto súvislosti sa v správe uznáva, že opatrenia na obmedzenie pohybu mali vedľajší účinok, ktorý sa negatívne prejavil na schopnosti vykonávania reforiem počas obdobia preskúmania. V správe sa ďalej konštatuje, že do budúcnosti bude mať kľúčový význam, aby sa po začatí oživovania hospodárstva udržala a v prípade potreby posilnila dynamika reforiem.

([6]) Európska komisia: Správa o sprísnenom dohľade nad Gréckom z mája 2020, Institutional paper č. 127, máj 2020.

(9) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie z roku 2020 a na základe posúdenia Komisie preskúmala národný program reforiem na rok 2020 a program stability na rok 2020. Rada vzala na vedomie, že je nutné bojovať proti pandémii a uľahčiť oživenie hospodárstva, čo je prvý nevyhnutný krok k tomu, aby sa umožnila náprava nerovnováh. Odporučila Grécku ([7]), aby prijalo všetky potrebné opatrenia na účinné riešenie pandémie, a to aj prostredníctvom posilnenia odolnosti systému zdravotnej starostlivosti, aby rozvíjalo režimy skráteného pracovného času a účinnú aktivačnú podporu s cieľom zmierniť vplyv krízy na zamestnanosť, ako aj jej sociálne dôsledky, aby zaviedlo opatrenia na zabezpečenie likvidity a podporilo verejné a súkromné investície vo viacerých prioritných investičných oblastiach vrátane zelenej a digitálnej transformácie. Rada okrem toho vyzvala grécke orgány, aby v súlade so svojimi záväzkami po skončení programu pokračovali v reformách a dokončili ich, a naštartovali tak udržateľné oživenie hospodárstva v nadväznosti na postupné uvoľňovanie obmedzení uložených v dôsledku pandémie COVID-19.

(10) Grécky bankový sektor sa od ukončenia programu Európskeho mechanizmu pre stabilitu stabilizoval a stal sa odolnejším voči otrasom, stále však existujú riziká zdedené z minulosti a závažné základné nedostatky, ktoré sa ešte zhoršili vzhľadom na veľmi negatívny vplyv pandémie koronavírusu. Banky si udržiavajú primeranú likviditu, ale úroveň nesplácaných úverov, ktorá v decembri 2019 dosahovala 68,5 miliárd EUR, resp. 40,6 % hrubých úverových expozícií klientov, zostáva stále vysoká ([8]). Pandémia by mohla zabrzdiť postupné klesanie objemu nesplácaných úverov, ktoré bolo zaznamenané od marca 2016, keď objem nesplácaných úverov dosahoval svoj vrchol 107,2 mld. EUR, až do konca septembra 2019, keď klesol na úroveň 71,2 mld. EUR. Súčasný hospodársky šok má navyše negatívny vplyv na stratégie znižovania objemu nesplácaných úverov bánk a na sekundárny trh s nesplácanými úvermi, ako aj na vykonávanie programu Hercules, ktorým sa podporuje sekuritizácia takýchto úverov a v rámci ktorého sa úspešne dokončili prvé transakcie. Grécke banky dodržiavajú regulačné požiadavky, pokiaľ ide o ich kapitálovú pozíciu, avšak ich ziskovosť je nízka a popritom musia čeliť čoraz prísnejším požiadavkám v oblasti dohľadu a ich kapitálové potreby na financovanie procesu znižovania objemu nesplácaných úverov v strednodobom horizonte sa zvyšujú. Preto sú grécke banky obzvlášť vystavené riziku nárastu nákladov na financovanie a riziku opätovného zhoršenia kvality aktív v dôsledku pandémie. Grécke orgány podnikajú kroky, pomocou ktorých sa snažia zachovať prístup zasiahnutých podnikov k financiám a ktoré dopĺňajú iniciatívy, ktoré už boli prijaté obchodnými bankami a správcami aktív. Okrem toho sa zaviazali, že budú pokračovať v kľúčových reformách finančného sektora a v zlepšovaní existujúcich nástrojov na riešenie nesplácaných úverov, keďže pandémia COVID-19 mala nepriaznivý vplyv na tempo prebiehajúcich aj minulých reformných iniciatív. Tieto reformy, ako napríklad reforma fragmentovaného režimu platobnej neschopnosti, môžu prispieť k zmierneniu strednodobého vplyvu krízy na zadlženosť súkromného sektora.

(11) Napriek pokroku dosiahnutému za posledné roky Grécko stále čelí veľkým výzvam, pokiaľ ide o podnikateľské prostredie a súdnictvo. Grécke orgány pokračujú v práci na zlepšovaní regulačného prostredia a na zvyšovaní konkurencieschopnosti napriek meniacim sa prioritám a ťažkostiam, ktorým musia čeliť v súvislosti s pandémiou COVID-19. Hoci Grécko dosiahlo pokrok v oblastiach, ako je skrátenie času potrebného na registráciu podniku a posilnenie ochrany menšinových investorov, stále výrazne zaostáva za hranicou optimálnej výkonnosti vo viacerých oblastiach (napr. vymáhanie plnenia zmlúv, registrácia majetku, riešenie platobnej neschopnosti atď.). Pandémia poslúžila ako katalyzátor, ktorý urýchlil pokroky v programe digitálnej správy vecí verejných, a grécke orgány sa zaviazali prijať doplnkové opatrenia, aby ešte viac zmiernili administratívnu záťaž pre podniky a občanov.

(12) Grécku sa v roku 2010 zamedzil prístup k pôžičkám na finančných trhoch, no od júla 2017 sa vďaka emisiám štátnych dlhopisov začalo Grécko opäť postupne vracať na trhy. Výnosy z gréckych štátnych dlhopisov sa po úspešnom ukončení programu EMS v roku 2018 začali pomaly mierne znižovať a v roku 2019 výrazne klesli. Od začiatku pandémie Grécko úspešne vydalo štátne pokladničné poukážky aj dlhodobé dlhopisy, čo svedčí o trvalom prístupe k trhovému financovaniu, avšak jeho úverové podmienky sú naďalej vystavené vysokej volatilite.

(13) Komisia dospela vzhľadom na uvedené skutočnosti k záveru, že podmienky odôvodňujúce zavedenie sprísneného dohľadu podľa článku 2 nariadenia č. 472/2013 stále pretrvávajú. Grécko naďalej čelí predovšetkým rizikám ohrozujúcim jeho finančnú stabilitu a ak sa tieto riziká naplnia, mohli by mať nepriaznivé účinky presahovania na ostatné členské štáty eurozóny. Ak by sa účinky presahovania konkretizovali, mohli by sa prejaviť nepriamo tým, že by ovplyvnili dôveru investorov, a v dôsledku toho aj náklady bánk a štátov na refinancovanie v ostatných členských štátoch eurozóny.

([7]) Odporúčanie Rady z 20. júla 2020, ktoré sa týka národného programu reforiem Grécka na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Grécka na rok 2020.

([8]) *Zdroj*: Bank of Greece.

(14) Zo strednodobého hľadiska preto Grécko musí pokračovať v prijímaní opatrení na riešenie zdrojov alebo potenciálnych zdrojov ťažkostí a vo vykonávaní štrukturálnych reforiem na podporu spoľahlivého a udržateľného oživenia hospodárstva s cieľom zmierniť dôsledky viacerých faktorov zdedené z minulosti. K týmto faktorom patrí vážny a dlhotrvajúci hospodársky pokles počas krízy; objem dlhového zaťaženia Grécka; zraniteľné miesta vo finančnom sektore; pretrvávajúce relatívne silné prepojenia medzi finančným sektorom a gréckymi verejnými financiami, a to aj prostredníctvom vlastníctva štátu; riziko šírenia závažných tlakov v ktoromkoľvek z týchto odvetví do iných členských štátov, ako aj riziko expozície členských štátov eurozóny voči gréckemu štátnemu dlhu.

(15) S cieľom vyriešiť zostávajúce riziká a monitorovať plnenie súvisiacich záväzkov sa javí ako potrebné a vhodné predĺžiť sprísnený dohľad nad Gréckom podľa článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 472/2013.

(16) V liste zaslanom 24. júna 2020 dostalo Grécko príležitosť vyjadriť svoje stanoviská k posúdeniu Komisie. Vo svojej odpovedi z 29. júna 2020 Grécko vo všeobecnosti súhlasilo s posúdením, ktoré vykonala Komisia ohľadom hospodárskych výziev, ktorým Grécko čelí, a na základe ktorého sa predlžuje sprísnený dohľad.

(17) Grécko bude pri navrhovaní a vykonávaní svojich reforiem, a teda aj pri ďalšom pokračovaní v kľúčových reformách a ich dokončovaní v súlade so záväzkami politiky monitorovanými v rámci sprísneného dohľadu naďalej využívať technickú podporu v rámci programu na podporu štrukturálnych reforiem [ako sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/825 ([9])], ako aj v rámci budúcich programov.

(18) Pri vykonávaní sprísneného dohľadu má Komisia v úmysle úzko spolupracovať s Európskym mechanizmom pre stabilitu v rámci jeho systému včasného varovania,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Obdobie sprísneného dohľadu nad Gréckom podľa článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 472/2013, ktoré sa aktivovalo vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2018/1192, sa od 21. augusta 2020 predlžuje o ďalších šesť mesiacov.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Helénskej republike.

V Bruseli 29. júla 2020

Za Komisiu
Paolo GENTILONI
člen Komisie

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/825 zo 17. mája 2017, ktorým sa ustanovuje program na podporu štrukturálnych reforiem na obdobie rokov 2017 až 2020 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013 (Ú. v. EÚ L 129, 19.5.2017, s. 1).